

מועד אב תשע"ח

בס"ד, כ"ט תמוז תשע"ח

בחינה בהלכות מצוות התלויות בארץ

הוראות לנבחן:

- יש לכתוב בכתב יד ברור וקריא.
- אין לכתוב את שם הנבחן או כל סימן מזהה אחר בתוך מחברת הבחינה. מבחן שימצא עליו סימן מזהה – לא יבדק והנבחן יוזמן לוועדת משמעת.
- לתשומת לבכם: דפי הטיוטה לא ייבדקו!
- חלק א' – עיון - 7 שאלות, חובה לענות על 6 מתוך 7 שאלות. נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 6 התשובות הראשונות למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 6 התשובות שמבקש לבדוק.
- חלק ב' – בקיאות - חובה לענות על 2 מתוך 3 שאלות, נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 2 התשובות הראשונות למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 2 התשובות שמבקש לבדוק.
- חלק ג' – יישום – חובה לענות על 2 מתוך 3 שאלות, נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 2 התשובות הראשונות למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 2 התשובות שמבקש לבדוק.
- בחלק א' – עיון - יש לציין בכל תשובה את מקורות הדין, דעות הראשונים, ופסיקת ההלכה.
- בחלק ב' – בקיאות - יש לציין את דעת השו"ע, הרמ"א, ונו"כ.
- בחלק ג' – יישום - יש להתייחס למקרה, לבירור ההלכה והדין כולל ציון דעות הראשונים ופסיקת ההלכה.
- יש לענות בנפרד על כל חלק מחלקי השאלה.

בהצלחה!

חלק א' – עיון

יש לענות על 6 שאלות מתוך 7 שאלות

הלכות חדש

- טחנת הקמח "הארץ" מייבאת חיטים מכמה וכמה מדינות ומאחסנת את כל התוצרת בתוך סילוא (מיכל אגירה) גדול, אך דא עקא שמשגיח הכשרות חושש שמשלוח החיטים שהגיע מגרמניה והתערב עם יתר החיטים שבסילוא הינו בחשש איסור חדש, מחמת שהחורף באותה המדינה התאחר השנה. האם יוכלו בעלי טחנת הקמח להשתמש בחיטים שבסילוא לצורך טחינתם לקמח ולשווקם ללקוחות?

הלכות ערלה

- דייר המתגורר בקומת הגג, וחפץ לעשות גדר חיה של עצים סביב הגג, אולם בכוונתו שהחלק העליון של העצים ישמשו לגדר, ואילו החלק התחתון של העצים ישמשו לו למאכל, האם מחויב בדיני ערלה בכל הנטיעות הללו?
- בכל שנה לקראת סוף חודשי הקיץ מתחיל שיווקם של השקדים הירוקים (שקד טרי בקליפתו הירוקה) בחנויות הפירות, אך מבירור קצר שערכו גופי הכשרות מסתבר שלבעלי המטעים ישנה עדיפות ללקוט את השקדים הירוקים רק מעצים צעירים דהיינו עצים שלא עברו עליהם שלש שנים, או עצים עם בעיית דו שנתי (עצים שגדלו במשתלה במשך כמה שנים ולאחר מכן נטעו מחדש במטע), ואילו את השקדים הגדלים על העצים הבוגרים הם מניחים כך שהתייבשו על העץ ורק לאחר מכן הם נלקטים, אולם למרות זאת, קיימים בשוק שקדים ירוקים הגדלים גם על עצים בוגרים.
א. האם מותר לרכוש את השקדים הירוקים מבלי שנקבל אישור מאגרונום שהשקדים הללו אינם משנות הערלה. (ממטעים הגדלים בארץ ישראל)?
ב. האם יש הבדל בין שקדים ירוקים הגדלים בארץ, לבין אלו המיובאים מחו"ל?
ג. האם ישנו הבדל בין העצים הצעירים לבין אלו שגדלו במשתלה וניטעו מחדש במטע? (פרט היטב את כל האפשרויות בהעברת עצים ממקום למקום) – (יש לנמק את התשובות מהמקורות בגמרא ראשונים ושולחן ערוך ונושאי כליו על הדף)

הלכות שביעית

- מאיזה סיבה נאסר להשקות או לזבל בשנת השמיטה, ומהי המלאכה החמורה מבין שניהם? נמק!

הלכות תרומות ומעשרות

- האם החיוב לתת את התרומה לכהן לאחר ההפרשה הינה כחייב לקיים את הנדר, או מכיוון שהפריש תרומה והתחייב לתת אותו לכהן חל עליו חיוב ממוני? (כתוב לפחות שתי הוכחות)

הלכות חלה

6. מפעל הבצקים "הבצק" מתמחה בייצור בצקים מוכנים לאפייה, כדוגמת, חלות, בורקס, רוג'לך, וגם עוגות בחושות (עוגה העשויה מבלילה רכה), וכן עוגיות פריכות, (בצק שנילוש בחמאה או מרגרינה בלבד, ללא תוספת מים)
- הבצקים הקפואים משווקים גם לשוק המוסדי, כדוגמת בתי מאפה ששם הם נאפים ונמכרים ללקוחות, וגם לשוק ללקוחות הפרטיים אשר אופים את הבצק בכל פעם לפי הצורך. חשוב לציין שבכל תחומי המפעל מייצרים אך ורק בצקים לסוגיהם השונים, ואין בכל רחבי המפעל תנורי אפייה.
- א. כיצד ינהג המפעל עם סדר הפרשת חלה? פרט!
- ב. האם יש חובה על הקונים להפריש חלה? פרט!
- ג. האם ישנה אפשרות ללקוחות פרטיים כדוגמת נשים החפצות להפריש חלה בערב שבת לבקש מבעל המפעל שישפך להם כמות בצק כשיעור חלה בכדי שיפרשו הפרשת חלה בביתם?

7. האם רב קהילה יכול להפריש חלה עבור כל אחד מבני קהילתו שחלילה ישכח בעתיד מלהפריש חלה, על ידי שייקח בצק טבל שלא הפרישו ממנו חלה ויעשה תנאי בנוסח הזה "אם בשבוע הקרוב יעשה אחד מבני קהילתי בצק, וחלילה ישכח מלהפריש חלה, הרי שחייב הפרשת חלתו יחול על הבצק שבידי", למרות שקיים חשש שעד סוף השבוע הבצק יתייבש ויהיה ראוי רק למאכל כלב. (יש לפרט לפחות שלשה נידונים – עם המקורות).

חלק ב' – בקיאות

יש לענות על 2 שאלות מתוך 3 שאלות

1. האם יתכן ונחייב אדם להפריש חלה רק משום מראית העין שלא יאמרו עליו שהוא אוכל בלא הפרשת חלה. הוכח!
2. אדם שהכין "מילק שייק" (חלב מעורב עם פירות טחונים דק דק), ולאחר מכן התברר לו שהמנגו הנמצא בתוך התערובת הינו של ערלה, באיזה אופן מותר לו לשתות מן המשקה הזה?
3. האם מותר לזרוע מעל גבי קרקע ששורשי האילן מהלכים מתחתיה?

חלק ג' – יישום

יש לענות על 2 שאלות מתוך 3 שאלות

1. את גרעיני החמנייה השחורים ואת גרעיני האבטיח המיועדים לתעשיית הפיצוחים מגדלים במושבים וקיבוצים הפזורים מהדרום הרחוק, דרך מרכז הארץ, ומשם עד הקצה הצפוני ביותר של ארצנו, וכפי הידוע חלק מהמושבים האלו הינם בבעלות יהודים וחלק קטן מאד בבעלות גויים, חלק מאזורי הגידול הינם בתוך תחום ארץ ישראל ממקום המוגדר ככיבוש עולי בבל, וחלק ממקום המוגדר ככיבוש עולי מצרים, וחלק קטן מהם מוגדר כחול"ל. זמן הקטיף מתחיל מחודש אב ואף נמשך מעט לאחר חודש תשרי.
- אך דא עקא שאת התוצרת משנעים למכונה המיון בעודם טבל, ושם עורמים אותם לערימות ענק מבלי יכולת לזהות כל תוצרת מהיכן הגיע. כדי למנוע הפסד כספי למכונה המיון המבצעים את הפרשת התרומות ומעשרות בשלב האריזה לאחר שהם מיינו את הגרעינים לפי סוג גודל וטיב, למשגיח הכשרות משאירים לצורך הפרשת תרומ'ם שק מלא בגרעינים שחלקם טובים אך קטנים, חלקם נגועים, וחלקם הם קליפות לבד ללא גרעין בתוכן:

- א. כיצד יפריש המשגיח את התרומ'ם, ועם אלו בעיות עליו להתמודד?
- ב. כיצד ישער את הכמות?
- ג. כיצד היינו מיעצים למכונה המיון לנהוג לכתחילה בהפרשת תרומות ומעשרות?

2. מפעל המייצר ריבות מפירות הדרים, ומייני מרקחת מקליפות פירות הדרים, מכיון שהמפעל מקפיד להשתמש רק במוצרים טבעיים לכן הוא מייצר את ה"פקטין" (חומר משמר ומייצב) מהפירות עצמם, הליך ייצור ה"פקטין" נעשה על ידי עיבוד מיוחד הנעשה מפירות הדרים ולאחר מכן הוא מעורב בתוך ריבה או מרקחת.
- א. האם מותר לו לייצר את הריבות והמיני המרקחת מפירות שביעית?
- ב. האם צריך לנהוג בפירות ומיני המרקחת קדושת שביעית?
- ג. חוה דעתך האם מותר לייצר את ה"פקטין" מפירות שביעית?

3. לשוק הפירות והירקות הסיטונאי נכנסו באישון לילה ארבע משאיות עמוסות בארגזי עגבניות, אולם המשאיות הגיעו ממקומות שונים לחלוטין, כאשר שלש מהן עמוסות בעגבניות שטח (עגבנייה רגילה). ואחת מהן עמוסה בעגבניות שרי קטנות הנתונות בתוך מארזי פלסטיק קטנים נושאי מדבקה של בית האריזה אך מתוסרים סימני זיהוי המעידים שהופרשו מהם תרומות ומעשרות, וקיים חשש סביר שכבר הופרשו מעגבניות השרי תרומות ומעשרות.

- א. האם משגיח הכשרות יכול לקחת כמות של עגבניות שטח מאחת המשאיות ולפטור בהם את כל שלל המשאיות של עגבניות השטח? (פרט לפחות שלשה נושאים)
- ב. האם ניתן לעשר שוב לחומרא מעגבניות השטח על העגבניות השרי, או להפך מהעגבניות השרי על העגבניות השטח? נמק!